

и прѣобърнаха въ прахъ и пепелъ черкови и училища, заробиха и отведоха въ плѣнъ безчетъ човѣшки сѣщества отъ женския полъ; тѣй сѣщо постѣпиха тѣ безъ никаква сѣщо сериозна причина и въ градеца Айвали (Кидонии, *Kidoníai*) къмъ сѣверъ отъ Смирна, срѣщу о. Митилини, градецъ цвѣтущъ и прочутъ по онова врѣме за своята примѣрно уредена еллинска гимназия, посѣтена на врѣмето си и отъ нѣкои български младежи; тѣй и другадѣ още по тия мѣстности, за да не се отдалечавамъ тукъ отъ тѣхъ и да не се прѣнасямъ мислено къмъ кървавитѣ сцени, извършени отъ турцитѣ по онова сѣщо врѣме въ Цариградъ, въ Одринъ, въ Пловдивъ, въ Търново и пр. Но ние минаваме сега къмъ западъ отъ Смирна, покрай хубавия, кичестия, плодородния и усмихнатъ островъ Хиосъ.

Къмъ края на осемнадесетото и въ началото на токо-що изтеклото нашо деветнадесето столѣтие този островъ бѣше отъ най-честититѣ, бѣше богатъ, мноюлюденъ, съ значителна своя търговска marina, любопрѣдничавъ, съ добрѣ наредени долни и горни училища и библиотеки, цвѣтущъ отъ всѣка страна. Кой не знае, обаче, или кой не е чулъ, на какво се прѣобърна слѣдъ малко тоя тѣй щастливъ тогава островъ? Прѣзъ пролѣтѣта отъ 1822 г., една година слѣдъ избухването въ Гърция на поменатото грѣцко възстание, 30,000 турци, излѣзли изъ достигналитѣ тамъ турски кораби, наврѣхъ Великденъ, 2-и априлия, се втѣргнаха въ него като диви звѣрове по всички направления. *Огънь, желтъзо, заробване:* била дадената отъ самия Султанъ лозинка. По това тѣзи варвари не се ограничиха да потушатъ едно подигнато и тукъ отъ тѣзи вѣншни пришелци слабо движение; тѣ се нахвърлиха съ неукротима яростъ върху евевинното, върху мирното и беззащитно християнско население безъ